

Jít za hranici angličtiny je pro ochranu přírody zásadní

16.3.2023 - | Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR

Podle mezinárodního výzkumného týmu je výzkum v neanglických jazycích kriticky důležitý pro zachování biologické rozmanitosti. Přesto se v mezinárodním měřítku překvapivě málo využívá. České a slovenské reporty o ochraně biodiverzity do projektu zpracoval Peter Mikula z Ústavu biologie obratlovců AV ČR.

Mezinárodní výzkumný tým zkoumal národní zprávy o ochraně biologické rozmanitosti ve 37 zemích a územích, kde angličtina není úředním jazykem. *„Neanglicky psaná literatura je v globálním hodnocení biologické rozmanitosti téměř zcela opomíjena,“* říká Tatsuya Amano z University of Queensland’s School of Biological Sciences, který výzkum vedl. *„Existuje tedy vážné riziko, že stávající globální hodnocení přehlédnou důležité ochrannářské a vědecké poznatky, protože ignorují neanglickojazyčnou literaturu. Například ve zprávě Mezivládní platformy pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) je uvedeno pouze 3,4 procenta referencí, které jsou publikovány v neanglickém jazyce, což je velmi nízké číslo.“*

Do výzkumu se zapojil i Peter Mikula z Ústavu biologie obratlovců AV ČR a Fakulty životního prostředí ČZU. *„Na tuzemských odborných konferencích jsem občas nabyl dojmu, že ‚znovuobjevujeme kolo‘. Že věnujeme čas a energii něčemu, co je na mezinárodní úrovni dobře zdokumentováno. Na druhou stranu – o množství výjimečných poznatků z českých a slovenských nížin a hor za našimi hranicemi téměř nikdo neví. Proto jsem se do této iniciativy zapojil a zpracoval české a slovenské národní zprávy o ochraně biodiverzity,“* dodává Peter Mikula.

Cenné zdroje informací v národních jazycích nevyužité

Tým také zjistil, že národní zprávy naopak neanglickou literaturu využívají hojně, nicméně jejich potenciál je pro aplikaci v mezinárodním měřítku v důsledku jazykové bariéry velmi nízký. *„Angličtina se používá jako společný jazyk vědy po celá desetiletí a díky tomu je mezinárodní komunikace mnohem jednodušší. Ale mnoho výzkumu v oblasti zachování biologické rozmanitosti je stále publikováno v jiných jazycích. Tento fakt bychom neměli ignorovat, jelikož může mít dalekosáhlé důsledky pro ochranu přírody – stále nevíme, jak a co chránit,“* komentuje Tatsuya Amano.

Tým jako řešení tohoto problému navrhuje zefektivnění mezinárodní spolupráce a užší propojení anglické a neanglickojazyčné odborné literatury.

„Jednou z možností, jak velmi snadno překlenout tyto světy, je překlad anglických názvů a abstraktů článků do národních jazyků a opačně. Některá mezinárodní odborná periodika tuto praxi již aktivně podporují. V současné vědě se klade silný důraz na přístupnost vědeckých poznatků co nejširšímu publiku. Je proto žádoucí, aby naše poznatky byly dostupné jak na národní úrovni, tak pro mezinárodní komunitu,“ říká Peter Mikula.

„Dalším možným řešením, které má velký potenciál, je využívání strojového překladu, nicméně momentálně i ten stále potřebuje dohled a kontrolu rodilými mluvčími. Vývoj vícejazyčných databází relevantní literatury je také efektivní nástroj, který jsme nedávno využili v našem výzkumu i my ve spolupráci s projektem Conservation Evidence. S těmito přístupy by svět mohl využít nejlepší dostupné vědecké poznatky bez ohledu na jazyk, ve kterém jsou zveřejněny,“ uzavírá Tatsuya

Amano. Výzkum je publikován v *Nature Sustainability*.

<https://www.ivb.cz/aktuality/jit-za-hranici-anglictiny-je-pro-ochranu-prirody-zasadni>